

Arealressurskartet (AR5) gir detaljert informasjon om arealressursene i fylket. Det brukes til arealplanlegging, konsekvensutredninger, statistikker og kontroll av arealtilskudd i landbruket.

I Møre og Romsdal er det om lag 656 300 dekar jordbruksareal. Det tilsvarer et areal på ca. 91 900 fotballbaner og utgjør 5 prosent av fylkets landareal.

Arealressurskartet gir informasjon om ressursgrunnlaget. Det viser hvilke arealer som kan brukes til landbruksproduksjon.

Søknadene om produksjonstilskudd gir informasjon om hvordan arealene faktisk brukes. De viser blant annet at 81 prosent av jordbruksarealet i drift i Møre og Romsdal brukes til grovfôrproduksjon.

Jordbruksareal
består av fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite.

Fulldyrka jord
Jordbruksareal som er dyrka til vanlig pløye-dybde og kan benyttes til åkervekster eller eng, og som kan fornyes ved pløying.

Overflatedyrka jord
Jordbruksareal som for det meste er rydda og jevna i overflata slik at maskinell høsting er mulig.

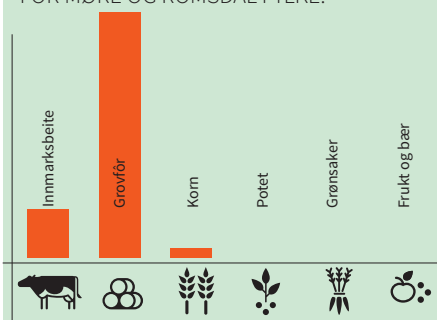
Innmarksbeite
Innmarksareal som kan benyttes til beite, men som ikke kan høstes maskinelt. Arealet skal ha tydelig kulturpreg. Minst 50 prosent av arealet skal være dekt av kulturgras eller beite-tålende urter.

AREALRESSURSENE I MØRE OG ROMSDAL FYLKE:

Arealtype	dekar	%
Jordbruksareal:		
Fulldyrka	503 332	3,5
Overflatedyrka	13 072	0,1
Innmarksbeite	139 890	1,0
Produktiv skog	3 027 222	20,8
Bebyggelse/samferdsel	153 873	1,1
Annet markslag	5 782 178	39,7
Ikke kartlagt	5 043 355	34,6
Sum	14 662 922	100

Kilde: Arealressurskart (AR5), NIBIO

SØKNADENE OM PRODUKSJONSTILSKUDD FOR MØRE OG ROMSDAL FYLKE:

Veksttype	dekar	%
Innmarksbeite	85 200	15,9
Grovfôr	431 915	80,8
Korn	13 542	2,5
Potet	1 791	0,3
Grønnsaker	427	0,1
Frukt/bær	1 487	0,3
Sum	534 362	100

Kilde: Produksjonstilskudd 2016, Landbruksdirektoratet

I Norge er kun

3%

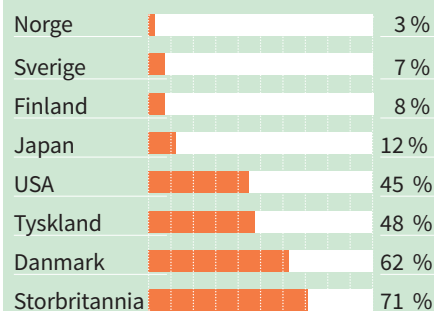
av arealet jordbruksareal. Bare 1/3 av dette er egnet for produksjon av matkorn. For OECD-landene er andelen nær 40 prosent.

Stortinget har vedtatt at matproduksjonen i Norge skal økes med 20 prosent fram til 2030.

Verdens befolkning passerte 7 milliarder mennesker i 2011, og er i 2050 beregnet til å være 9 milliarder. FAO har beregnet at den globale matproduksjonen må økes med 70 prosent innen 2050 for å sikre verdens befolkning tilstrekkelig med mat.

En slik utvikling vil sette produksjonsarealene under press. Det gjelder både tilgjengelig areal, og kvaliteten på jordressursene.

JORDBRUKSAREAL I PROSENT AV LANDAREAL:

Kilde: Verdensbanken

I Norge er kun 3 prosent av landarealet jordbruksareal. Det er lavere enn i andre land det er naturlig å sammenligne oss med.

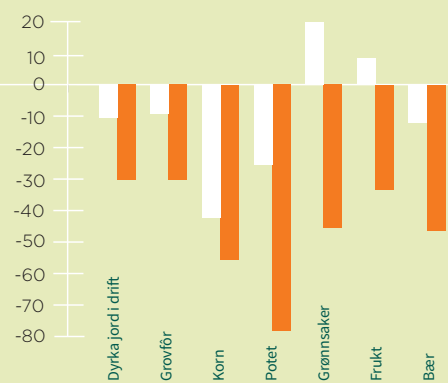
Strukturendringer

Strukturendringer i landbruket har innvirkning på bo- og sysselsetting i mange kommuner.

Endringer i landbruket kan få stor effekt på industri, turisme og annen lokal næringsvirksomhet.

Antall dekar
 Antall foretak

ENDRINGER I AREAL OG ANTALL FORETAK I MØRE OG ROMSDAL I PERIODEN 2003 TIL 2016:

Veksttype	Antall Dekar	Antall Foretak
Dyrka jord i drift	-11 %	-30 %
Grovfôr/Innmarksbeite	-9 %	-30 %
Korn	-42 %	-56 %
Potet	-26 %	-78 %
Grønnsaker	20 %	-45 %
Frukt	8 %	-33 %
Bær	-12 %	-46 %

Kilde: Søknad om produksjonstilskudd. Landbruksdirektoratet.

Jordvern

I Norge har vi ca. 10 millioner dekar jordbruksareal som dekker 3 prosent av landarealet. Dette gir 2 dekar jordbruksareal per person.

Jordbruksarealene er under press. I perioden 2004 til 2015 ble 97 600 dekar jordbruksareal nedbygget. Årlig er det bygd ned 8 130 dekar i denne perioden.

Det meste av nedbyggingen er tilnærmet irreversibel.

Det er jordbruksareal av best kvalitet som bygges ned. Nær en fjerdedel av nedbyggingen skjer innenfor tettsteder. Ytterligere en fjerdedel skjer mindre enn en kilometer fra tettsted. Jordbruksareal i og rundt tettsteder er med andre ord spesielt utsatt.

Mer informasjon i rapport 2017/14 ssb.no

Se nedbygd jordbruksareal i kilden.nibio.no

NEDBYGGING

Dette skjer ofte rundt store byer og tettsteder, der også mye av den beste landbruksjorda ligger.

GJENGROING

Dette er et problem på de mer marginale arealene, og skjer som følge av endret beitebruk.

OPPDYRKING

Arealer dyrkes opp. Mye av arealene som dyrkes opp eller ryddes blir til innmarksbeite.

Hvorfor er det viktig å ta vare på matjorda?

1

Matjord er en knapp og ikke-fornybar ressurs.

2

Klimautfordringene vil endre forutsetningene for matproduksjon over hele kloden.

3

Befolkningsveksten gir behov for større arealer til jordbruk.

4

Nok mat, trygg mat, kortreist og god mat blir en viktigere del av vår livskvalitet.

Ett dekar hvete kan gi 1000 brød hvert år!

Nedbygd jordbruksareal i Møre og Romsdal

I perioden 2004 til 2015 er det totalt bygget ned 6 581 dekar jordbruksareal i Møre og Romsdal.

67 prosent av arealene som er påvist bygget ned i Møre og Romsdal var tidligere fulldyrka jord.

Boligbebyggelse og veg/bane sto for henholdsvis 34 og 12 prosent av det nedbygde arealet.

44 prosent av det nedbygde arealet i befinner seg innen eller inntil 1 km fra et tettsted.

NEDBYGD JORDBRUKSAREAL, FORDELT PÅ FORMÅL:

Formål	Dekar	%
Boligbebyggelse	2 220	34
Fritidsbebyggelse	382	6
Bebyggd område for landbruk	1 377	21
Offentlig og privat tjenesteyting	735	11
Veg og bane	822	12
Sports- og idrettsområder	531	8
Annen bebyggelse og anlegg	515	8
Totalt nedbygget i alt	6 581	100

Kilde: Rapport 2017/14 Nedbygging av jordbruksareal ssb.no

Les mer:

→ **Arealressurskart:**
nibio.no

→ **Jordsmonn:**
nibio.no

→ **Dyrkbar jord:**
nibio.no

Norsk institutt for bioøkonomi
Pb 115, NO-1431 Ås
T: +47 64 94 80 00
nibio.no